

Nr 14

Trafikutskottets betänkande i anledning av motioner angående vissa körkortsfrågor.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande motioner, nämligen

1974:41 av herr Börjesson i Falköping (c), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om utredning och förslag om överförande till samma domstol av beslut om körkortsindragning,

1974:86 av herr Börjesson i Falköping m. fl. (c), vari hemställs att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna dels att vad som tillämpas som tvåårigt uppskov för körkorts erhållande avskaffas i vad gäller person som framfört fordon före uppnådda 18 år och därvid icke åsamkat person- eller egendomsskada, dels att sådan förseelse bör medföra straffpåföljd i form av dagsböter,

1974:484 av herr Fransson m. fl. (c), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till ändring i körkortskungörelsen i enlighet med vad i motionen anförts,

1974:485 av herr Fridolfsson m. fl. (m), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om sådant tillägg till körkortskungörelsen att bilförare som ej medhar körkort befrias från ansvar därest det beror på tillfälligt förbiseende och vederbörande visar upp körkortet för polismyndighet eller åklagare senast efter tre söckendagar,

1974:494 av herr Nyhage m. fl. (m), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder att bestämmelserna i 142 § körkortskungörelsen 1972:592 angående böter för brott mot bestämmelserna i 13 § körkortskungörelsen 1972:592 omedelbart upphävs samt att tidigare gällande bestämmelser om straffrihet vid motsvarande brott åter införs,

1974:1065 av herr Alsén m. fl. (s), vari hemställs 1. att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till sådan ändring eller komplettering av körkortskungörelsen att påföljden för överträdelse av dess 13 § bringas i bättre överensstämmelse med allmänhetens rättsuppfattning, 2. att vid utformningen av ifrågavarande förslag innebörden i 69 § i den tidigare vägtrafikförordningen tjänar som förebild,

1974:1068 av herr Dahlgren m. fl. (c), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder att traktorförare undgår ansvar för att vid färd inte

ha medfört traktorkort eller körkort om handlingen företes inom viss tid hos polismyndighet eller åklagare.

1974:1422 av fru Fränkel m. fl. (fp), vari hemställs att riksdagen anholder hos Kungl. Maj:t att en översyn av ifrågavarande regler företas i syfte att eliminera eller minska de kostnader för den enskilde som är förenade med omprövning av körkort eller ansökan om nytt körkort på grund av sjukdom eller lyte.

Utskottet

I motionen 1974:41 har anhållits om utredning och förslag om *överförande till domstol av beslut om körkortsindragning*.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att den av motionären aktualiserade frågan ingående behandlats av trafikmålskommittén. I sitt betänkande SOU 1972:70 angående förslag till körkortsreform anför kommittén att övervägande skäl talar för att handläggningen av frågor rörande körkortsåterkallelse på grund av trafikbrott överflyttas från länsrätt till allmän domstol. Med hänvisning härtill och i avvaktan på resultatet av frågans vidare handläggning finner utskottet någon åtgärd från riksdagens sida ej påkallad.

I motionen 1974:86 har yrkats att tvåårigt *uppskov för körkorts erhållande* ej skall gälla för person, som framfört fordon före uppnådda 18 år och därvid icke åsamkat person- eller egendomsskada, samt att förseelsen endast skall föranleda dagsböter. Ett yrkande med i princip samma innebörd finns i motionen 1974:484.

Trafikmålskommittén har i sitt betänkande SOU 1972:71 föreslagit att olovlig körning inte bör föranleda obligatorisk spärr för att erhålla körkort. Bedömningen skall i stället ske från fall till fall varvid körningens art och omfattning avses bli avgörande för ställningstagandet. Har körningen skett utan anmärkning och inte avsett någon längre sträcka anses det straffdomstolen utmäter vara tillräcklig reaktion ur trafiksäkerhetssynpunkt. Enligt kommitténs uppfattning är det huvudsakligen fall av grov olovlig körning, som bör föranleda körkortsspärr. Kommittén anför vidare att det ofta är angelägnare att förare tillgodogör sig körkortsutbildningen och ges möjlighet att uppträda i trafiken på samma villkor som andra förare än att han hindras från att förvärva körkort.

Då även den sålunda aktualiserade frågan är föremål för utredning finner utskottet att motionsyrkandena inte nu bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1974:485 har hemställts om sådant tillägg till körkortskungörelsen att *bilförare som ej medför körkort* befrias från ansvar om förhållandet beror på tillfälligt förbiseende och vederbörande visar upp körkortet för po-

lismyndighet eller åklagare senast efter tre söckendagar. Yrkanden med i princip samma innebörd finns i motionerna 1974:494 och 1974:1065. I motionen 1974:1068 har yrkats att *traktorförare* skall undgå ansvar för att vid färd inte ha medfört traktorkort eller körkort om handlingen företes inom viss tid hos polismyndighet eller åklagare.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att vägtrafikförordningen (1951:648), som — såvitt nu är i fråga — upphävdes vid ikraftträdandet av körkortskungörelsen (1972:592) den 1 januari 1973, stadgade ansvarsfrihet för den som icke medhaft körkort under färd såvida omständigheterna gav vid handen att förseelsen haft sin grund i ett tillfälligt förbiseende. Enligt motsvarande stadgande i körkortskungörelsen är skyldigheten att medföra körkortet undantagslös. Frågan är emellertid föremål för utredning. Den har sålunda behandlats inom trafikmålskommittén (SOU 1972:70), som dock föreslagit ett bibehållande av den absoluta skyldigheten att medföra kortet. Som skäl härför anføres bl. a. det betydande utredningsarbete som eljest skulle följa. Enligt vad utskottet erfarit ökade antalet fall per år beträffande vilka frågan att uppvisa körkortet i efterhand var aktuell under åren 1968—1972 i runda tal från 65 500 till 83 000. Utredningsarbete i samband därmed har beräknats årligen motsvara 70—90 årsarbetskrafter. Sedan den absoluta skyldigheten i sammanhanget infördes år 1973 har omfattningen av utredningsarbetet minskat högst avsevärt.

En undantagslös regel beträffande skyldighet att medföra körkort frigör som framgått av det anförda resurser som kan disponeras för trafiksäkerhetsarbetet i övrigt, vilket utskottet finner betydelsefullt. För färd med motorfordon anser sig utskottet med hänsyn härtill ej berett att föreslå en ändring av förevarande bestämmelser i körkortskungörelsen. Starka skäl talar dock för att frågan om tillfälligt förbiseende med avseende på skyldigheten i fråga ändock bör beaktas. Enligt vad utskottet erfarit avser rikspolisstyrelsen att utfärda anvisningar till reglerna i polisinstruktionen om rapportteftergift av i huvudsak följande innehåll. Då trafikövervakande polispersonal anträffar fordonsförare som inte kan uppvisa körkort bör polispersonalen i de fall, då föraren kan legitimera sig eller på annat sätt göra troligt vem han är, genom kontroll hos centrala körkortsregistret utröna om han är innehavare av gällande körkort. Därest föraren vid denna kontroll visar sig vara berättigad föra fordonet bör polispersonalen genom frågor till föraren söka utröna orsakerna till att körkortet inte medförs och övriga omständigheter av betydelse för bedömandet huruvida förutsättningar för rapportteftergift enligt 12 § polisinstruktionen föreligger. Fordonsförare bör även — i de fall då så lämpligen anses böra ske — beredas tillfälle att för polispersonalen under pågående tjänstgöringspass uppvisa sitt körkort. Utskottet förutsätter att vid prövningen av rapportteftergift även frågan om förseelsen beror på tillfälligt förbiseende kommer att påverka bedömningen. Då syftet med motionerna 1974:485, 1974:494 och 1974:1065 härigenom i väsentlig del synes bli tillgodosett finner utskottet att motionerna ej bör

föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Körning med traktor på vägarna förekommer relativt sett endast i mindre omfattning. Skyldigheten för traktorförarna att medföra kör- eller traktorkort synes på grund härav sakna större betydelse för trafiksäkerhetsarbetet. För traktorförarna skapar emellertid – som framhålls i motionen 1974:1068 – kravet i fråga speciella problem. Övervägande skäl talar därför även enligt utskottets uppfattning för att korten ej behöver medföras vid traktorkörning. Med hänsyn härtill föreslår utskottet att den i 13 § körkortskungörelsen stadgade skyldigheten att medföra däri omförmälda kort och handling ej skall gälla vid färd med traktor. Vad utskottet nu anfört bör av riksdagen ges Kungl. Maj:t till känna.

I motionen 1974:1422 har anhållits hos Kungl. Maj:t om en översyn av i motionen berörda regler i syfte att eliminera eller minska de kostnader för den enskilde som är förenade med omprövning av körkort eller ansökan om nytt körkort på grund av *sjukdom eller lyte*.

Med anledning av en motion i ämnet vid fjolårets riksdag erinrade riksdagen (TU 1973:23, rskr 1973:323) bl. a. om att bestämmelser om indragning av och ny ansökan om körkort enligt trafikmålskommittén avsågs bli införda i en särskild lag om körkort. Vidare ansåg sig utskottet kunna utgå från att under frågans fortsatta behandling även de ekonomiska konsekvenserna av lagstiftningen för den enskilde borde bli föremål för överväganden. Utskottet är alltså av samma uppfattning och anser därför att ifrågavarande motionsyrkande – i avvaktan på resultatet av trafikmålskommitténs arbete – ej bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motionen 1974:41,
2. att riksdagen avslår motionerna 1974:86 och 1974:484,
3. att motionerna 1974:485, 1974:494 och 1974:1065 icke föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida,
4. att riksdagen i anledning av motionen 1974:1068 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om skyldighet att medföra körkort m. m. vid färd med traktor,
5. att riksdagen avslår motionen 1974:1422.

Stockholm den 2 maj 1974

På trafikutskottets vägnar
SVEN GUSTAFSON

Närvarande: herrar Sven Gustafson i Göteborg (fp), Mellqvist (s), Dahlgren (c), Lothigius (m), Lindahl i Lidingö (s), Persson i Heden (c), Hjorth (s), Hugosson (s), Håkansson i Rönneberga (c), Rosqvist (s), Stjernström (c), Magnusson i Kristinehamn (vpk), Sellgren (fp), Signell (s) och Johansson i Vrångeback (m).

